



## КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ

### СИЛАБУС

з дисципліни «Історія світової музичної культури»

<b>Освітній рівень</b>	Перший (бакалаврський) рівень	<b>Курс</b>	III, IV
<b>Ступінь освіти</b>	Бакалавр	<b>Семестр</b>	5-8
<b>Галузь знань</b>	02 Культура і мистецтво	<b>ECTS</b>	8
<b>Спеціальність</b>	025 Музичне мистецтво	<b>Аудиторних годин</b>	128
<b>Освітньо-професійна програма</b>	Оркестрова майстерність	<b>Лекції</b>	64
		<b>Семінари</b>	64
		<b>Практичні</b>	
		<b>Індивідуальні</b>	
		<b>Самостійна робота</b>	112
		<b>Семестровий контроль</b>	Заліки 5– 8

#### Інформація про викладачів

<b>ПБ, посада</b>	<b>Жданько Андрій Миколайович</b> , доцент,
<b>Профіль викладача</b>	<a href="http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Zhdanko_2022.pdf">http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Zhdanko_2022.pdf</a>
<b>e-mail</b>	<a href="mailto:alconostart@gmail.com">alconostart@gmail.com</a>
<b>ПБ, посада</b>	<b>Анфілова Світлана Геннадіївна</b> , доцент
<b>Профіль викладача</b>	<a href="http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Avfilova_2022.pdf">http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/history-of-ukrainian-and-foreign-music/Avfilova_2022.pdf</a>
<b>e-mail</b>	<a href="mailto:2020anfilova@gmail.com">2020anfilova@gmail.com</a>

#### Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Історія світової музичної культури» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Оркестрова

майстерність» підготовки бакалавра та навчального плану, згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Силабус визначає обсяг знань здобувачів освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритму вивчення дисципліни «Історія Асвітової музичної культури»; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти.

**Метою** вивчення навчальної дисципліни є цілеспрямоване та послідовне формування й розвиток у здобувачів вищої освіти комплексу професійних знань і практичних навичок, які зумовлюють необхідні умови щодо усвідомлення художньо-історичних закономірностей еволюції світової музичної культури, формування історичного мислення на основі оволодіння знаннями та уявленнями щодо проблемно-методологічних аспектів історії музичного мистецтва, з одного боку, й засвоєння великої кількості емпіричних, аналітичних, культурологічних та ін.. фактів і спостережень, що сприяють виникненню необхідного музичного кругозору, з іншого. Дослідити і реконструювати культурно-історичний процес, з висвітленням елементів теорії культури – проблем етносу, мови, інтерпретації понять і термінів процесу еволюції наукової і художньої культури Європи.

**Ідея** курсу полягає в набутті знань музики, створюваної в музичних культурах європейської та славянської традицій на протязі довгого часу, як культурної цінності, що має неминущий характер, та уявлень про неї, які склалися у науковій літературі.

Таким чином, основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- формування цілісного уявлення про музичну культуру Європи;
- усвідомлення світового музичного мистецтва як феномену національної та світової художньої культури;
- розкриття жанрово-стильових засад світової музики, властивих певним культурно-історичним періодам;
- створення теоретичного підґрунтя щодо розуміння художньо-історичних закономірностей розвитку світового музичного професіоналізму;
- розкриття сутності музично-історичного руху в Європі від найдавніших часів до початку ХХ століття.
- визначення національної специфіки образно-художнього відображення картини світу в світовій музиці;
- виявлення семантичних зв'язків українського музичного мистецтва зі світовими та національними соціокультурними процесами;
- вивчення художньої спадщини провідних композиторів світової музичної культури в історико-стильовому контексті;
- засвоєння музичної термінології;

- оволодіння технологією аналітичного узагальнення структурних та художніх закономірностей творів світових композиторів;
- визначення провідних тенденцій розвитку музичної культури в історичній ретроспективі та на сучасному етапі;
- висвітлення інноваційних мистецьких напрямів, притаманних сучасній світовій музиці; усвідомлення місця світової музики в мозаїці сучасних світових музично-історичних процесів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми бакалаври повинні **знати:**

- усвідомлювати специфіку світового музичного мистецтва в європейському та світовому художньому просторі;
- усвідомлювати сутність процесів історико-культурно розвитку світового музичного мистецтва;
- отримати систему знань та необхідних практичних навичок музикознавчого аналізу творів європейських композиторів;
- ознайомитися з спадщиною провідних світових композиторів, які репрезентують різні історико-стильові періоди художнього буття музичного мистецтва;
- основні етапи формування художніх стилів та напрямків у світовій культурі. притаманні стильові ознаки тієї чи іншої музичної епохи або творчого угруповання,
- усвідомити еволюційний характер розвитку музичної культури позаєвропейських регіонів, важливе значення народної музичної творчості, яка є фундаментом професійного музичного мистецтва.
- добре орієнтуватися в ідейних, філософських, суспільних та естетичних передумовах розвитку музичної культури.
- орієнтуватися в послідовній історичній появі музичних жанрів та форм у процесі їх взаємодії.
- обумовлені навчальною програмою музичні твори означеного часу;
- наукову літературу, де розглядаються питання історії музики та загальні проблеми музичного мистецтва, історизму, теорії музичних стилів та жанрів, а також загальні явища художньої культури, на тлі та у взаємодії з якими розгорталося музичне мистецтво;
- спеціальну термінологію;
- нотний матеріал відповідно до навчальної програми;

#### ***Уміти:***

- орієнтуватися у процесах, що відбувались у музичній культурі відповідного періоду та регіону;
- атрибутувати на слух та за допомогою нотних текстів стильову, жанрову, персонально-авторську приналежність твору, що звучить;
- користуватись науковою та довідково-енциклопедичною літературою;
- реферувати наукову літературу;
- осмислювати наукову концепцію, приналежну тому чи іншому

- дослідникові;
- зіставляти різні точки зору на певну проблему та критично відноситися до одержаних наукових результатів;
  - приймати активну участь у обговоренні проблем щодо запропонованих проблемних тем протягом семінарських занять;
  - складати доклад на задану керівником курсу тему;
  - використовувати набуті навички та вміння у подальшій професійній діяльності, формуванні власної культури.

***Мати навички:***

- історичного підходу до музично-історичних явищ;
- аналізувати музичні твори з точки зору музично-історичного процесу;
- осмисленого охоплення музичного твору за утримання його у довготерміновій пам'яті;
- оперування спеціальною термінологією;
- роботи з науковою літературою;
- володіння методикою складання доповідей та рефератів;

Навчальна дисципліна спрямована на формування **загальних компетентностей:**

**ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

**ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

**ЗК4.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

**ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

**ЗК6.** Навички міжособистісної взаємодії.

**ЗК7.** Здатність бути критичним і самокритичним.

**ЗК8.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

**ЗК9.** Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

**ЗК11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

**ЗК12.** Здатність працювати автономно.

**ЗК14.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

**ЗК17.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

**спеціальних (фахових):**

**СК3.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

**СК4.** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва.

**СК5.** Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.

**СК6.** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

**СК7.** Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання в практичній діяльності.

**СК9.** Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

**СК10.** Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

**СК11.** Здатність оперувати професійною термінологією.

**СК12.** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.

**СК13.** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

#### **Програмні результати навчання.**

У результаті навчання здобувач освіти повинен:

**ПРН4.** Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

**ПРН6.** Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

**ПРН7.** Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

**ПРН12.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

**ПРН15.** Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

**ПРН17.** Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.

#### **Перелік тем**

III курс (5 семестр)

**Змістовий модуль 1. Музична культура давніх цивілізацій.**

**Тема 1.** Музичне мистецтво давніх цивілізацій. Індія, Китай, Єгипет.

**Тема 2.** Музична культура античності. Музика та античний театр.

**Змістовий модуль 2. Музичне мистецтво середньовіччя.**

**Тема 3.** Музичне мистецтво середньовіччя.

### **Змістовий модуль 3. Музичне мистецтво Відродження**

**Тема 4.** Музичне мистецтво Відродження та його характерні стилістичні риси.

**Тема 5.** Поліфонічне мислення Відродження. Нідерландська школа суворого поліфонічного письма. Меса.

**Тема 6.** Цивільне музичне мистецтво Відродження. Мадригал.

**Змістовий модуль 4. Музичне мистецтво XVII – першої половини XVIII ст.**

**Тема 7.** Діалектичний розвиток стилістичних формацій барокко та класицизму і його прояв у західно європейському музичному мистецтві.

**Тема 8.** Становлення жанру опери. Провідні оперні школи в Італії.

**Тема 9.** Музичний театр Франції. Лірична трагедія.

**Тема 10.** Розвиток інструментальної музики XVII – першої половини XVIII ст. Музика для струнних в Італії.

**Тема 11.** Розвиток органного мистецтва в XVII – XVIII ст.

**Тема 12.** Розвиток клавірного мистецтва. Школи французьких клавесиністів та англійських верджиналістів.

**Тема 13.** Прояви барокко та класицизму в творчості Г.Ф. Генделя та Й.С. Баха.

III курс (6 семестр)

### **Змістовий модуль 5. Музична культура класицизму**

**Тема 1.** Стилiстичнi риси музичного класицизму. Віденська музична класична школа.

**Тема 2.** “Чутливий стиль”. Мангеймська школа.

**Тема 3.** Оперна реформа К. В. Глюка

**Тема 4.** Оперна творчість В.А. Моцарта.

**Тема 5.** Еволюція жанру симфонії в творчості Й. Гайдна, В.А. Моцарта, Л. Бетховена.

### **Змістовий модуль 6. Музичний романтизм як феномен європейської культури.**

**Тема 1.** Романтизм у історичному просторі музичного мистецтва. Історична типологія музичного романтизму. Стилiвова та жанрова системи музичного романтизму.

**Тема 2.** Німецька романтична опера. Оперний театр К. М. Вебера.

**Тема 3.** Романтична симфонія. Пісенний симфонізм Стилiстичнi ознаки творчості Ф. Шуберта.

**Змістовий модуль 7. Музичний романтизм у порі розквіту (1830-1850 рр.).**

**Тема 4.** «Відкриття» програмного симфонізму. Симфонії Г. Берліоза та Ф. Мендельсона. Г. Берліоз - засновник французької романтичної симфонії.

**Тема 5.** Нові тенденції розвитку музичного романтизму у 1840 рр. Узагальнення досягнень романтичної симфонії в творах Р. Шумана.

**Тема 6.** Основні етапи еволюції італійської опери в XIX столітті Творчість

Дж. Россіні та перспективи оперної еволюції. В. Белліні та Г. Доніцетті.

**Тема 7.** Інструментальна мініатюра у творчості композиторів-романтиків. Цикли фортепіанних мініатюр Р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Ліста.

**Тема 8.** Сольний концерт першої половини ХІХ ст.. Виникнення двох типів концерту: віртуозного та симфонізованого. Розмаїття композиційних рішень.

**Тема 9.** Жанр симфонічної поеми у творчості композиторів-романтиків. Концертна увертюра. Серенада. Симфонічні жанри в творчості Ф. Ліста.

ІV курс (7 семестр)

**Змістовий модуль 1. Музична культура зарубіжних країн у другій половині ХІХ століття.**

**Тема 1.** Панорама художніх подій другої половини ХІХ століття та логіка музично-історичного процесу.

**Тема 2.** Основні тенденції розвитку французької опери ХІХ століття

**Тема 3.** Р. Вагнер та музична культура ХІХ ст. Музичний театр Р. Вагнера.

**Тема 4.** Оперна драматургія Дж. Верді. Пізні опери на шекспірівські сюжети.

**Тема 5.** Італійський оперний «веризм» та творчість Дж. Пуччіні. Паростки відродження національної оперної традиції.

**Тема 4.** Музично-стильові концепції Й. Брамса та А. Брукнера.

**Змістовий модуль 2. Кінець ХІХ - перші десятиріччя ХХ століття як перехідний період в історії музичного мистецтва.**

**Тема 1.** Сутність перехідного періоду в контексті класико-романтичної епохи та художньої культури новітнього часу.

**Тема 2.** Формування словацької та чеської оперних та симфонічних шкіл в творчості Б. Сметани й А. Дворжака.

**Тема 3.** Розквіт французької музики. Композиторські школи. Французьке національне «оновлення» та симфонічні твори К. Сен-Санса і С. Франка.

**Тема 4.** Музичний імпресіонізм. Ідейно-філософська концепція та стилістичні ознаки Стильові риси творчості К. Дебюссі та М. Равеля.

**Тема 5.** Символістський оперний театр. «Пелеас і Мелізанда» К. Дебюссі., «Саломея» і «Електра» Р. Штрауса.

**Тема 6.** Формування національних симфонічних шкіл слов'янських країн, Фінляндії та Норвегії. Національні музичні культури: іспанська, англійська, американська. Творчість Е. Гріга, М. де Фалья, Я. Себеліуса, Ч. Айвза.

**Тема 7.** Австрійська культура перехідного періоду. Симфонія та симфонічна поема в творчості Г. Малера та Р. Штрауса.

ІV курс (8 семестр)

**Змістовий модуль 3.** Загальна проблематика музично-історичного процесу у ХХ ст.

**Тема 1.** Музична хронологія ХХ сторіччя

**Змістовий модуль 4.** Музично-історичний процес між двома світовими війнами.

**Тема 2.** Французька музична культура.

**Тема 3.** Творчість І. Стравінського у контексті впливу на європейське мистецтво ХХ століття.

**Тема 4.** Музична культура Австрії. Нововіденська школа. Провідні художні напрямки та течії.

**Тема 5.** Музична культура Німеччини. Провідні напрямки та течії.

**Змістовий модуль 5.** Музична культура окремих європейських країн.

**Тема 6.** Музика Італії. Особливості розвитку в першій та другій половині ХХ ст..

**Тема 7.** Іспанська музична культура. Представники руху музичного Відродження.

**Тема 8.** Музична культура Англії. Тенденції розвитку, провідні жанри. Персоналії.

**Тема 9.** Польська композиторська школа ХХ століття. К. Шимановський. К. Пендерецький та В. Лютославський.

**Тема 10.** Угорська музика ХХ століття. Б. Барток, Д. Лігеті.

**Змістовий модуль 6.** Музика США та країн Латинської Америки.

**Тема 11.** Авангардні творчі пошуки композиторів США.

**Тема 12.** Музика Латинської Америки як складова світового процесу. А. Хінастера, Е. Віла-Лобос.

### **Форми та технології навчання.**

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують аудиторні заняття (лекції та семінарські заняття). У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують запропоновані завдання, опрацьовують відеозаписи майстер-класів та семінарів провідних педагогів в галузі музичного мистецтва, готують презентації, реферати, письмові коментарі до музичних творів.

### **Навчальні ресурси.**

Для забезпечення освітнього процесу використовується нотний фонд бібліотеки ХНУМ імені І.П. Котляревського, аудіо та відео записи, методична література. Навчання проводиться в аудиторіях ХНУМ імені І. П. Котляревського та за допомогою платформ Zoom, Google-meet, Viber, YouTube та ін. Додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License.

### **Система оцінювання**

#### **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

Кількість балів	Національна шкала	ECTS шкала
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D



60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно	FX
1–34	Незадовільно	F

### **Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.**

**90–100 – А – відмінно** – самостійне, творче, ініціативне застосування знань та умінь у змінених ситуаціях, логічність, усвідомленість, переконливість викладу; вільне володіння спеціальною літературою, музичною термінологією; високий рівень культури мови;

**82–89 – В – добре** – добре володіння навчальним матеріалом курсу; самостійне застосування знань та умінь при вирішенні завдань, уміння зіставляти та узагальнювати, робити власні висновки; в цілому послідовне та логічне відтворення матеріалу, але виконання завдання у недостатньому обсязі; володіння музичною термінологією; досить розвинена мова;

**75–81 – С – добре** – здобувач володіє навчальним матеріалом на достатньому рівні. Відповіді мають окремі неточності, бракує уміння зіставляти та узагальнювати, робити власні висновки. Дещо не вистачає послідовності відтворення матеріалу у відповіді; прослідковується недостатнє володіння музичною термінологією.

**64–74 – D – задовільно** - поверхова орієнтація в основних розділах курсу; неповні відповіді на запитання, недостатня усвідомленість і переконливість обґрунтування; порушення послідовності викладу, наявність орфографічних, фактологічних помилок; помилки у використанні музичної термінології; бідна, одноманітна мова;

**60–63 – E– задовільно** – матеріал дисципліни засвоєно поверхнево. Відповіді неповні та мають помилки, бракує обґрунтування власних відповідей; велика кількість помилок у використанні музичної термінології.

**35–59–FX– незадовільно** (з можливістю повторного складання) - виявлення поганої інформованості з питань курсу, відповіді помилкові, або взагалі відсутні по окремим запитанням; необґрунтованість та неусвідомленість суджень, механічне, із значними помилками використання знань; фрагментарне відтворення матеріалу.

**1–34–F– незадовільно** (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – здобувач цілком не опанував матеріал навчальної дисципліни. Відповіді мають значні помилки, або відсутні. Здобувач демонструє невміння логічно викласти та довести свою думку, користуватись базовою музичною термінологією;

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форми контролю: усне та письмове опитування, тести, залік.

### **Інклюзивне навчання**

Навчальна дисципліна може викладатися здобувачам освіти з особливими освітніми потребами.

### **Неформальна освіта.**

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

### **Політика курсу**

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І.П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І.П. Котляревського».

### **Рекомендована література:**

#### **III курс (5 – 6 семестри)**

1. Дідич Г.С. Історія західноєвропейської музики. Ч.І. Кіровоград, 2005. 226 с.
2. Юхимик Ю.В. До питання становлення естетичної думки про суть музики (стародавній схід, античність, середньовіччя, відродження) / Ю.В.Юхимик // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: Випуск VII: Зб.наук.праць: У 2-х частинах. Частина I. К., 2001. С.213-222. Дідич Г.С. Історія західноєвропейської музики. Ч.І. Кіровоград, 2005. 226 с.
3. Taruskin R. Oxford History of Western Music. In 6 Vols. Oxford University Press, 2005.

#### **IV курс (7 – 8 семестри)**

1. Драч І. С. Художня індивідуальність композитора. Харків: ФОП Тимченко, 2010. 106 с.
2. Жаркова В. Б. Голос Першої світової війни в музиці Моріса Равеля / В. Б. Жаркова. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2014. № 4. С. 90-98.
3. Музика ХХ століття : погляд із ХХІ : зб. наук. пр., присвяч. ювілею Тамари Гнатів. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Вип. 44. Київ : НМАУ, 2006. 219 с.
4. Ницше Ф. Казус Вагнер / Ф.Ницше. *Макаренко Г.Г. Музика і філософія: Шопенгауер, Вагнер, Ницше*. К.: Факт, 2004. С.130–149.
5. Рощенко О. Г. Діалектика міфологеми і нова міфологія музичного романтизму: автореф. дис. д-ра мистецтвознавства К., НМАУ, 2006. 34 с.
6. Сердюк О. «Король Рогер» К. Шимановського в лабіринтах шукань музичного театру рубежу ХХ—ХХІ століть. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*: зб. наук. ст. Вип. 38 / Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків : Видавництво «С. А. М.», 2013. С. 89–100.